De osynliggjorda: 1100 tjejer till sjukhus efter överdoser av ”ADHD-preparat” i självdestruktivt syfte de sista fem åren

4 juni 2025

Ingen kan ha undgått den intensiva marknadsföringen av amfetamin och amfetaminliknande droger. De sista åren har media fyllts av historier om främst tjejer som inte fått en ADHD-diagnos och ”medicin” – i tid. I marknadsföringen har tjejerna framställts som diskriminerade. Kampanjen har lett till önskat resultat: en exploderande förskrivning av ”ADHD-preparat” till just tjejer.

Den här granskningen handlar om *baksidan*, om de skador som psykiatriker, media och myndigheter inte vill berätta om: de tjejer (10-19) som fått köras till sjukhus efter att ha tagit överdoser av ”ADHD-preparat” i självskadligt/suicidalt syfte.

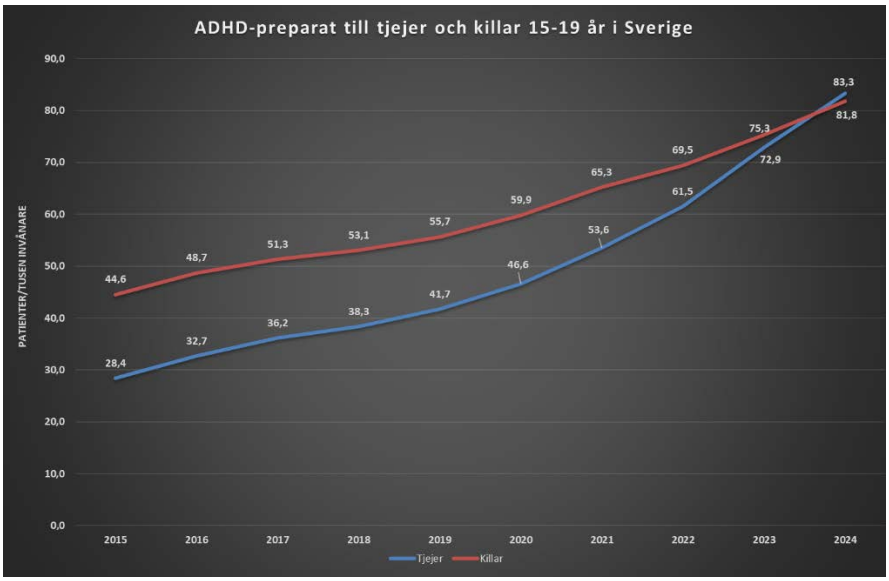

Vi har sett *mängder* av inslag, artiklar och ”forskningsrapporter” de sista åren om tjejer och ADHD. Budskapet, de är diskriminerade. Killarna med sitt bullriga beteende uppmärksammas, får ”rätt” diagnos (ADHD) och ”rätt” medicin (amfetaminpreparat). Tjejerna, vars ”symtom inte ses”, får inte denna rätta diagnos och behandling. Och har på grund av det fått mängder av förödande problem.

De är enligt marknadsföringen *osynliggjorda.* Och det trots att ”problemet” med de odiagnosticerade tjejerna uppmärksammats i massor av mediaberättelser.

Ja, det rör sig om *marknadsföring*. De odiagnosticerade tjejerna har för tillverkarna av amfetaminpreparat varit, vad man i dessa sammanhang brukar kalla en ”untapped market” – en outnyttjad marknad.

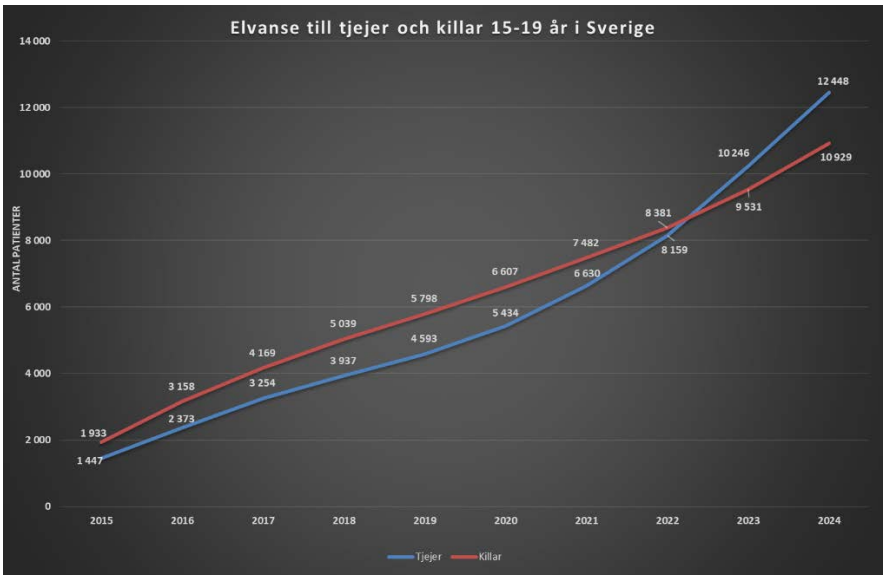
Så inte längre.

Figur 1. Förskrivning av ”ADHD-preparat” till tjejer och killar 15-19 år i Sverige, 2015-2024. Patienter/invånare. Källa: Socialstyrelsens läkemedelsregister

Vi har kommit till en punkt där förskrivningen till tjejer (15-19) för första gången är *högre* än den för killar i samma ålder. Vi ser här att **8,3** procent av alla tjejer (15-19) förra året fick ”ADHD-preparat” – var tolfte tjej i åldersgruppen.

Än mer tydligt blir genomslaget av kampanjen om vi tittar på förskrivningen av det nyare och dyrare, och för tillverkande läkemedelsbolag än mer lönsamma, amfetaminet Elvanse.

Figur 2. Förskrivning av amfetaminet Elvanse till tjejer och killar 15-19 år i Sverige, 2015-2024. Antal patienter. Källa: Socialstyrelsens läkemedelsregister

En tiondel av det amfetamin (Elvanse) som såldes 2024 gick till tjejer 15-19 år. En ökning med 21 procent på bara ett år, där försäljningen enbart till dessa unga kvinnor kan beräknas uppgå till ett värde av 100 miljoner – den totala försäljningen av Elvanse blev runt 1 miljard för 2024. Marknadsföringen i media har med andra ord varit väldigt lönsam för det tillverkande läkemedelsbolaget, Takeda.

Framsidan – Baksidan

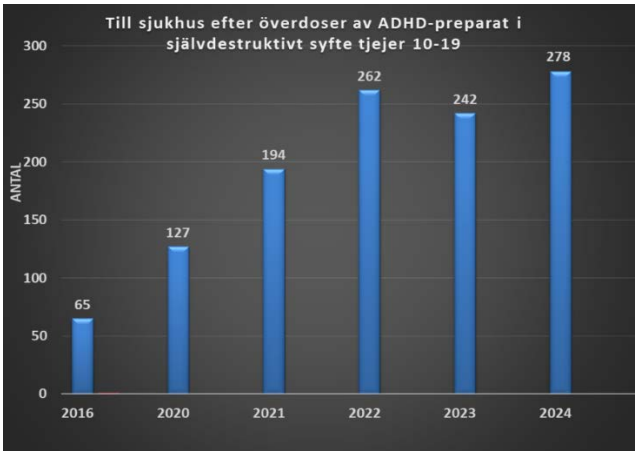
Den som lyssnat på SR, tittat på nyheter eller soffprogram i TV4, läst Femina, läst ”ny forskning” från Karolinska Institutet, eller lyssnat på kändispsykiatriker och influencers i andra medier, har fått historier om det livsavgörande med att få en ADHD-diagnos, ofta hyllningar och lyckan av att få ”medicin”, parat med berättelser om det förödande i att inte få denna diagnos och ”medicin” – i tid. Läkemedelsbolag är förbjudna att marknadsföra läkemedelsklassade ämnen direkt till allmänheten – men vad gör väl det när okritiska medier tar hand om saken så bra som i Sverige.

Ofta tar dessa historier sin utgångspunkt i en enskild tjej, för vilken det mesta var svart i tillvaron, tills hon fick den ”rätta diagnosen” ADHD, då allt vände.

Ingenstans i denna hyllningskör har det funnits plats för informationen att 1 100 tjejer 10-19 körts till sjukhus de sista fem åren efter att ha tagit överdoser av ”ADHD-preparat” i självdestruktivt/suicidalt syfte.

Dessa medier kunde ha lyft fram *ett* av dessa tragiska fall varje dag – det skulle ha tagit *tre* år att låta var och en av dessa tjejer berätta sin historia. Istället lät man ingen – säger *ingen* – av dessa tjejer få något utrymme.

År 2016 togs **65** tjejer in på sjukhus efter överdoser av ”ADHD-preparat” i självdestruktivt syfte rapporterat av läkare/sjukvårdspersonal. År 2024 har antalet stigit till **278** – en ökning med **328** procent.

Figur 3. Antal tjejer (10-19) som körts till sjukhus efter överdoser i självdestruktivt/suicidalt syfte 2016 och 2020-2024. Källa: Giftinformationscentralens utlämnade uppgifter.

Det dyra amfetaminet Elvanse utgör en allt större del av de ”ADHD-preparat” som skrivs ut. De sista fem åren har totalt **645** unga (10-19) tagits in på sjukhus efter överdoser av Elvanse i självdestruktivt syfte – **525**, eller **81** procent, av dem var tjejer.

Åldersfördelningen för de tjejer som tagits in på sjukhus efter överdoser av Elvanse 2024:

Figur 4. Åldersfördelningen för tjejer (10-19) som körts till sjukhus efter överdoser i självdestruktivt/suicidalt syfte 2024. Källa: Läkemedelsverkets biverkningsrapporter.

Kalla siffror – stora tragedier

Det är märkligt att ansvariga myndigheter, politiker och media helt lyckats *osynliggöra* att 1 100 tjejer fått köras till sjukhus under de sista fem åren, kopplat till den exploderande förskrivningen av ”ADHD-preparat”.

Det är kalla siffror – **1 100 fall**.

Men förstår inte inblandade vad det handlar om? Förstår de inte att *varje* enskilt fall är en tragedi? Förstår de inte att man varje dag skulle kunna skriva om *ett* enskilt fall, och berättelserna skulle räcka i över *tre* år? Förstår de inte att det är barn och unga som fått köras till akuten oftast med ambulans.

Att det handlar om det här:

- Okontaktbar tagit tabl blandat i suicidförsök
- 30 mg Elvanse 25 st, illamående, hjärtklappning, skakningar
- Elvanse 40 mg 10 stycken igår kväll nu hallucination + hjärtklappning.
- Concerta depot, många burkar, 9 burkar utskrivet + ambulansen hittat 16 tomma burkar.
- Elvanse, hjärtstopp, medvetslös började krampa slutade andas.
- Adhd-medicin hittat henne på toaletten
- Elvanse 30mg 15-20st, nedkyld, funnen utomhus. skakar av köld
- 3 förpackningar med Concerta 36 mg, såg spindlar, skakig

Vilken är källan – finns det ännu fler fall?

Vi kan börja med att fastslå att uppgiften om de 1 100 fallen, som beskrivs ovan, inte på något sätt är överdriven – tvärtom.

Fallen har hämtats från Giftinformationscentralens uppgifter över inkomna rådfrågningar/rapporter från läkare/sjukvårdspersonal på sjukhus. Dessa fall kan leda till fler konsultationer, men uppgifterna ovan gäller antalet *unika* fall. Uppgifterna här gäller *inte* rådfrågningar från någon annan källa – inte från allmänhet, skola, ambulans, HVB-hem. Vi förstår också att *alla* unga som hamnar på sjukhus efter överdoser inte leder till frågor till Giftinformationscentralen (GIC) – behandlande läkare anser sig då inte behöva råd. De 1 100 fallen är, som om det inte var nog, en *delmängd* av det obekanta antalet fall som intagit sina ”ADHD-preparat” i självdestruktivt syfte.

Intressant nog är källan för en del av uppgifterna Läkemedelsverkets biverkningsregister. Läkemedelsverket har genom *seriösa tjänstemän* upprättat formella biverkningsrapporter om överdoser av amfetaminet *Elvanse* i självdestruktivt syfte, för de senaste åren, 2023 och 2024. Man har genom ett gott samarbete med den underordnade myndigheten GIC, kunnat upprätta dessa rapporter – *man har med andra ord bevisat att det går.*

Det måste påpekas att det *inte* finns några giltiga skäl för Läkemedelsverket till att inte använda de data som inkommit till GIC för att upprätta formella biverkningsrapporter även för andra ”ADHD-preparat” (eller för den delen andra psykofarmaka).

Uppföljningen – ett svart hål

Vi har alltså 1 100 tjejer som körts till sjukhus efter överdoser av ”ADHD-preparat” i självdestruktivt/suicidalt syfte under de sista fem åren.

De stora och självklara frågorna är förstås: Vad hände med dem sedan? Vad visade uppföljningen? Vilka åtgärder vidtogs?

De har fått sina ”ADHD-preparat” utskrivna av psykiatriker (i de allra flesta fall). De har rimligtvis efter att ha skrivits ut från sjukhuset kommit tillbaka till samma mottagning. Vad hände där? Fick de mer av samma typ av psykofarmaka som de tagit överdoser av? Fick de i tillägg till det andra typer av psykofarmaka (antidepressiva, ångestdämpande, neuroleptika)? Där vi då kan vara tämligen säkra på att man med det skapat grunden för ett långvarigt bruk av psykofarmaka. Eller bestämde man att det efter överdoserna nu får vara ett slut på den misslyckade ”medicineringen”? Skrev behandlande psykiatriker en full rapport om saken till Läkemedelsverket?

Vi ramlar ner i ett djupt svart hål. Det finns ingen samlad uppföljning, och det i ett land som har de troligen bästa registren i världen över olika ämnen.

Det är till och med så illa att man ingenstans kan hitta en sammanställning av *unika* fall av tjejer som hamnat på sjukhus efter överdoser av ”ADHD-preparat”, antidepressiva eller annan psykofarmaka (den här sammanställningen är således den enda i sitt slag).

Vi får fråga oss varför man inte hittar ett system för att ta reda på vad som hände med alla dessa tjejer. Och svaret på den frågan är – lite utmanande – att det är för många som helt enkelt *inte vill veta*, och som tjänar på att inte veta.

Det vore enkelt att göra det följande:

- Gör det obligatoriskt för läkare, som ringer från sjukhus till GIC om något av dessa fall, att uppge också personnummer på patienten.
- Upprätta biverkningsrapporter om dessa fall – och länka uppgifterna till Socialstyrelsens läkemedelsregister (som är baserat på personnummer och där alla uttag av läkemedel registreras).
- Länka uppgifterna en gång till ett halvår senare.

Och plötsligt får man något som kan kallas *uppföljning* av dessa fall. Läkemedelsverket/Socialstyrelsen skulle få svar på:

- Vilken psykofarmaka hade skrivits ut till patienten innan överdosen, i vilken dos, och hur länge?
- Vilken psykofarmaka, och i vilken dos, skrevs ut till patienten *efter* det självdestruktiva beteendet?
- Skrevs sedan ingen ny psykofarmaka ut till patienten?

Och vi skulle ha tagit mycket stora steg mot en verklig uppföljning av dessa tragiska fall.

Socialstyrelsen – en myndighet där ansvariga utredare inte vill veta

Man kan inte annat än beklaga att vår socialminister Jakob Forssmed tar uppgifter från Socialstyrelsen – den myndighet som helt missvisande betecknar sig själv som ”Sveriges kunskapsmyndighet för vård och omsorg”.

Socialministern har tvingats citera spekulationer från utredare på Socialstyrelsen om att 15 procent av pojkarna och 11 procent av tjejerna i landet *förväntas* få en ADHD-diagnos. Och från det föreslagit att än fler unga måste få narkotika snabbare, genom utökad förskrivningsrätt.

Det positiva i sammanhanget är att Läkemedelsverket precis gjort klart att det inte är aktuellt med någon utökad förskrivningsrätt, och slagit fast: ”Läkemedel ska vara `last resort’ en sista utväg. Alla andra, icke-farmakologiska åtgärder, ska vara uttömda.” (Läkemedelsvärlden 22 april 2025)

Det är Socialstyrelsen, och i mindre grad Läkemedelsverket, som är de myndigheter som är direkt ansvariga för att Sverige nu ligger i *världstopp* när det gäller förskrivningen av narkotika, amfetaminpreparat, till barn och vuxna Det är Socialstyrelsens behandlingsrekommendationer som direkt skapat den exploderande diagnosticeringen av ADHD och förskrivningen av ”ADHD-preparat”. ”Institutionell korruption” är vad som präglar myndigheten, och psykiatriker med intima kopplingar till tillverkande läkemedelsbolag har drivit fram vad vi nu ser – det här är inte något som är ödesbestämt, opåverkat av mänskliga krafter.

Eftersom den katastrofala utvecklingen som beskrivs i den här granskningen – med 1 100 tjejer på sjukhus – hänger helt och hållet ihop med den av Socialstyrelsen framdrivna exploderande förskrivningen, borde myndigheten vara allvarligt bekymrad av vad vi ser.

Men icke.

För att göra en lång historia kort: År 2014-2015 pågick Socialstyrelsens arbete med att ta fram nya behandlingsrekommendationer för ADHD. Del av uppdraget var att ”ge en så komplett bild av risker och biverkningar som möjligt”. Myndighetens utredare fick av undertecknad vetskap om vad Giftinformationscentralens data då visade om unga som tagit överdoser av ”ADHD-preparat” i självdestruktivt syfte. Intresset var svagt, för att inte säga obefintligt. En av de ansvariga utredarna ringde i alla fall GIC, och berättade sedan via email, att “statistiken över antalet frågor [till GIC] inte går att jämställa med antalet fall. Ett förgiftningsfall kan exempelvis generera många frågor till Giftinformationscentralen”. Och med det var Socialstyrelsens ”utredning” färdig, och inget mer kom sedan att skrivas om dessa unga i myndighetens dokument.

Jag har mycket tydligt bevisat, gång efter annan, att en noggrann person som vill veta, från Giftinformationscentralens data kan ta fram antalet *unika* fall. Om inte annat har Läkemedelsverket, som för år 2023 och 2024, från GIC-data upprättat 145 respektive 147 biverkningsrapporter, om barn och unga (10-19) som tagit överdoser av amfetaminet Elvanse i självdestruktivt syfte, bevisat att utredarens påstående – ”inte går att jämställa med antalet fall” – bara var ett sätt att *inte vilja veta*.

Dessa skador var för Socialstyrelsen 2014-2015 väldigt obekväma uppgifter, som gick emot inblandade psykiatrikers ambition att driva upp förskrivningen av amfetaminpreparat. Det ska tilläggas att Socialstyrelsens talesperson vad gäller ADHD, Peter Salmi vid denna tid var fullt informerad om situationen, liksom myndighetens generaldirektör Olivia Wigzell (GD 2015-2024).

Och uppgifterna är nu, med tanke hur utvecklingen sedan sett ut, än mer obekväma.

När Socialstyrelsens utredare fick de uppdaterade uppgifterna om överdoser av ”ADHD-preparat” i självdestruktivt syfte i oktober 2024 (tio år senare), med frågor om vad Socialstyrelsen vet om den allvarliga situationen och vad man nu planerar att göra åt den – ges det kortfattade och arroganta svaret, ”det här handlar om godkända läkemedel där man har utvärderat effekt och säkerhet för den användning de är avsedda för” och att det här ”är Läkemedelsverkets uppdrag”.

Så lite betyder dessa till sjukhus körda barn. Inget ansvar, ingen koppling till den exploderande förskrivning man drivit fram, inga utfästelser om att i samarbete med Läkemedelsverket verkligen utreda och ta fram åtgärder. Inget alls. Bara, ”hör av dig till Läkemedelsverket”.

Vore det inte passande om några journalister lämnade rollen som megafoner åt läkemedelsbolag och myndigheter, och gav sig på att granska de krafter som skapat de katastrofala förhållanden vi nu ser i det här området.

Janne Larsson
skribent/researcher
janne.olov.larsson@telia.com

Till det här kan läggas ett ”historiskt dokument” – tänkt att läsas i framtiden. Och den framtiden är nu här. Det handlar om vad Socialstyrelsen och Läkemedelsverket gjorde för 10 år sedan, och hur det ledde till den extrema, explosiva förskrivningen av amfetaminpreparat i Sverige. Läs *När mörkret föll – Läkemedelsverkets expertmöte om ADHD-behandling 22-23 september 2015,* https://jannel.se/LV.ADHDSeptember2015.pdf